

«Γεννημένες παγκόσμιες»: οι δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας σε νέες διεθνείς επιχειρήσεις

Περίληψη

Εισαγωγή

Σύμφωνα με την παραδοσιακή θεωρία, οι επιχειρήσεις αρχικά εδραιώνουν τη θέση τους στην τοπική αγορά και δεν επιδιώκουν να δραστηριοποιηθούν σε παγκόσμιο επίπεδο παρά μόνο σε μεταγενέστερα στάδια του κύκλου ζωής τους. Ωστόσο, την άποψη αυτή έρχεται να αμφισβητήσει η έρευνα, σύμφωνα με την οποία κάποιες επιχειρήσεις διεθνοποιούνται αμέσως μετά τη σύστασή τους –πρόκειται για τις αποκαλούμενες «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις («born globals»). Οι εν λόγω επιχειρήσεις θεωρούνται ιδιαίτερα καινοτόμες και με ισχυρό αναπτυξιακό προσανατολισμό και, ως τέτοιες, θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάκαμψη της οικονομίας και της αγοράς εργασίας που επιζητά η Ευρώπη μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση.

Μέχρι στιγμής, οι γνώσεις μας σχετικά με τις πλήρεις οικονομικές δυνατότητες αυτών των επιχειρήσεων και με τους βέλτιστους τρόπους υποστήριξής τους είναι περιορισμένες. Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί να καλύψει το κενό που υπάρχει σε επίπεδο γνώσεων παρέχοντας μια σύνοψη της βιβλιογραφίας και δευτερογενή δεδομένα, με στόχο τη σκιαγράφηση των αποκαλούμενων «γεννημένων παγκόσμιων» επιχειρήσεων και τον προσδιορισμό των κύριων πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων τους, καθώς και των δυνατοτήτων τους στο επίπεδο της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, παρέχει μια ανάλυση πολιτικής σε επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ, με την οποία διερευνάται η καταλληλότητα των διαθέσιμων μορφών κρατικής στήριξης για τη συγκεκριμένη ομάδα επιχειρήσεων.

Πλαίσιο πολιτικής

Στο πλαίσιο της αναζήτησης τρόπων εξόδου από την παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ρητά τις ευκαιρίες που προσφέρει η παγκόσμια ανάπτυξη στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Αρκετά κράτη μέλη έχουν αντιληφθεί ότι η αντοχή ή η ανάκαμψή τους μπορούν να συνδεθούν με την ανάπτυξη των εξαγωγών και, ως εκ τούτου, εστιάζουν την πολιτική τους στη δημιουργία περισσότερων ευκαιριών διεθνούς δραστηριοποίησης για τις επιχειρήσεις.

Εξάλλου, είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι μικρές και οι νέες καινοτόμες επιχειρήσεις δημιουργούν ως επί το πλείστον τις περισσότερες θέσεις εργασίας και πολλές χώρες ενθαρρύνουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και την αυτοαπασχόληση, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα υψηλά επίπεδα ανεργίας που προκαλεί η ύφεση.

Δεδομένων αυτών των ευοίωνων εξελίξεων, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι τουλάχιστον κάποιες από τις νεοσύστατες επιχειρήσεις καθίστανται εξαρχής παγκόσμιες και θα πρέπει να υποστηριχθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο προκειμένου να αξιοποιηθούν στον έπακρο οι δυνατότητές τους στους τομείς της οικονομίας, της αγοράς εργασίας και της καινοτομίας. Ωστόσο, η τρέχουσα δημόσια συζήτηση πολιτικής παραβλέπει σε μεγάλο βαθμό την ύπαρξη αυτού του είδους επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, στόχος της παρούσας μελέτης είναι να αναδείξει την ύπαρξη και τα ειδικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που καθίστανται εξαρχής παγκόσμιες και να παρουσιάσει τα στοιχεία που θα πρέπει να διέπουν τα προγράμματα κρατικής στήριξης, προκειμένου να συνδράμει τους φορείς χάραξης πολιτικής στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των σχετικών δράσεων.

Βασικά πορίσματα

Ως «γεννημένες παγκόσμιες» ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες, αμέσως μετά τη σύστασή τους, επιτυγχάνουν υψηλά μερίδια εξαγωγών σε διάφορες ξένες χώρες, ωθούμενες από τον εξωστρεφή προσανατολισμό της διοίκησής τους και την ανάγκη να προσελκύσουν περισσότερους πελάτες από αυτούς που προσφέρονται στις εγχώριες αγορές. Απαντούν σε όλους τους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, ωστόσο τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που παρέχουν χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο καινοτομίας, τεχνολογίας ή/και αποκλειστικότητας στο επίπεδο του σχεδιασμού. Οι εν λόγω επιχειρήσεις καλύπτουν σημαντικά κενά σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις αυτές ενσωματώνονται σε διεθνή δίκτυα και η εύρυθμη λειτουργία των διασυνοριακών σχέσεων αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία τους.

Λόγω έλλειψης ενός εναρμονισμένου ορισμού για τις «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις καθώς και τυποποιημένων δεδομένων που να αφορούν αυτήν τη μορφή επιχειρήσεων, ο προσδιορισμός της εμβέλειάς και της συμβολής τους στην οικονομία και στην αγορά εργασίας μπορεί να έχει μόνο προσεγγιστικό χαρακτήρα. Σύμφωνα με τις διαθέσιμες εκτιμήσεις, το ένα πέμπτο περίπου των νέων επιχειρήσεων στην Ευρώπη ανήκει στην κατηγορία των «γεννημένων παγκόσμιων». Ωστόσο, μεταξύ των χωρών παρατηρούνται σημαντικές διακυμάνσεις (το σχετικό ποσοστό στην Ουγγαρία, για παράδειγμα, είναι κάτω

από 10%, ενώ στη Ρουμανία, το Βέλγιο ή τη Δανία φτάνει έως και το 40%-50%).

Δεδομένου του νεοσύστατου χαρακτήρα τους, οι εν λόγω επιχειρήσεις είναι συνήθως πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις. Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι, ως νεοσύστατες, οι επιχειρήσεις αυτές διαθέτουν μεγάλες δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας. Οι επιχειρηματίες και οι εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις αυτής της μορφής διαθέτουν υψηλή εξειδίκευση και κατάρτιση, ιδίως όσον αφορά τις γνώσεις τεχνολογίας και ξένων γλωσσών, και απαιτούν απολαβές υψηλότερες του μέσου όρου. Επιπροσθέτως, λόγω των διασυνδέσεών τους με άλλες επιχειρήσεις και του τρόπου με τον οποίο ασκούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα (για παράδειγμα, μέσω της ανάθεσης της παραγωγής σε τρίτους), υπάρχουν ανέκδοτα στοιχεία ότι οι «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις ευνοούν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και σε άλλες επιχειρήσεις.

Ωστόσο, ο νεοσύστατος χαρακτήρας, οι πρωτοποριακές ιδέες και η μη εδραιωμένη θέση τους στην αγορά εγείρει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την ικανότητα επιβιώσής τους. Δεν αρκεί απλώς η ανάπτυξη ενός καινοτόμου προϊόντος κατάλληλου για τις διεθνείς αγορές· ταυτόχρονα, θα πρέπει να κατακτηθεί τόσο η διαδικασία σύστασης όσο και η διαδικασία διεθνοποίησης των επιχειρήσεων, και μάλιστα ταχύτατα. Αυτό απαιτεί υψηλά επίπεδα τεχνικής και διοικητικής εμπειρογνομosύνης, εξοικείωση με τις διαδικασίες και τις αγορές, καθώς και υψηλό επίπεδο δέσμευσης. Επιπροσθέτως, απαιτείται συγκριτικά υψηλό επίπεδο κεφαλαίου προκειμένου να επιτευχθούν αυτές οι πολλαπλές δραστηριότητες, πράγμα δύσκολο για μια επιχείρηση με περιορισμένους πόρους η οποία αντιμετωπίζει την απροθυμία των εξωτερικών επενδυτών να χρηματοδοτήσουν τη μη δοκιμασμένη επιχειρηματική της ιδέα. Συνεπώς, οι «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις τείνουν να είναι ευάλωτες στις οικονομικές εξελίξεις και χρειάζονται κρατική στήριξη προκειμένου να υλοποιήσουν τις πλήρεις δυνατότητές τους.

Δείκτες πολιτικής

Παρά την έμφαση που δίδεται στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και στη διεθνοποίηση σε όλη την Ευρώπη, τα θέματα αυτά σπανίως εξετάζονται από κοινού στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης πολιτικής. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει το χαμηλό επίπεδο επίγνωσης όσον αφορά την ύπαρξη και τις δυνατότητες των «γεννημένων παγκόσμιων» επιχειρήσεων. Αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη κοινής αντίληψης σχετικά με αυτή τη μορφή επιχειρήσεων. Συνεπώς, η παρούσα έκθεση προτείνει ως πρώτο βήμα τη θεμελίωση ενός εναρμονισμένου ορισμού, ο οποίος θα μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στην περαιτέρω έρευνα, όσο και σε επίπεδο πολιτικής.

Όσον αφορά την κρατική στήριξη για τις «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις, από την ανάλυση προέκυψαν ορισμένα παραδείγματα έμμεσα στοχευμένων προγραμμάτων, τα οποία συνδυάζουν τη στήριξη για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, τη διεθνοποίηση και την καινοτομία, κυρίως μέσω της παροχής τεχνικών και επιχειρηματικών συμβουλών, ευκαιριών διεθνούς δικτύωσης με ομότιμες επιχειρήσεις, προμηθευτές και πελάτες, καθώς και μέσω της πρόσβασης σε χρηματοδότηση με τη μορφή επιδοτήσεων, ευνοϊκών δανείων ή μέσω επενδυτών. Πολλά από τα διαθέσιμα προγράμματα στήριξης για τη δημιουργία επιχειρήσεων, τη διεθνοποίηση και την

καινοτομία διαθέτουν στοιχεία τα οποία ευνοούν τις «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις. Ωστόσο, κάποια μέτρα περιορίζουν την πρόσβαση των εν λόγω επιχειρήσεων σε αυτά τα προγράμματα λόγω των κριτηρίων επιλεξιμότητας αφού, σύμφωνα με αυτά, οι επιχειρήσεις πρέπει κυρίως να διαθέτουν αποδεδειγμένο ιστορικό επιδόσεων.

Η έκθεση προτείνει τρόπους για την καλύτερη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων των «γεννημένων παγκόσμιων» επιχειρήσεων μέσω της κρατικής στήριξης, όπως:

- η δημιουργία «θερμοκοιτίδων» επιχειρήσεων με διεθνή προσανατολισμό, οι οποίες θα παρέχουν ένα ολοκληρωμένο σύνολο υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικής δικτύωσης, της κατάρτισης και των επαφών με επενδυτές
- η βελτίωση της πρόσβασης των «γεννημένων παγκόσμιων» επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων
- η αύξηση τόσο της πληροφόρησης σχετικά με τα προγράμματα στήριξης όσο και της προσβασιμότητας σε αυτά, καθώς και η βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων παραγόντων
- η προαγωγή του πνεύματος της διεθνοποίησης σε εθνικό επίπεδο και η ταυτόχρονη προώθηση των περιφερειακών και τομεακών «κέντρων εμπειρογνομosύνης» σε διεθνές επίπεδο, ώστε να μπορέσουν οι εν λόγω επιχειρήσεις να επωφεληθούν από τη φήμη και την εμπειρία άλλων επιχειρήσεων
- η προαγωγή του διεθνούς προσανατολισμού των (μελλοντικών) επιχειρηματιών, για παράδειγμα μέσω της καλύτερης προβολής τους στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση και μέσω της διεθνούς πρακτικής άσκησης.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η επίδραση των «γεννημένων παγκόσμιων» επιχειρήσεων στην οικονομία και στην αγορά εργασίας δεν περιορίζεται σε μία χώρα αλλά, λόγω των διεθνών δραστηριοτήτων και των πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων τους, καθίσταται εμφανής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ενίσχυση των δυνατοτήτων τους εναπόκειται τόσο στους εθνικούς όσο και στους ευρωπαϊκούς φορείς χάραξης πολιτικής. Σχεδόν όλες οι προαναφερθείσες προτάσεις μπορούν να εφαρμοστούν και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, από την παροχή στοιχείων/έρευνας για τη βελτίωση του επιπέδου πληροφόρησης σχετικά με τις «γεννημένες παγκόσμιες» επιχειρήσεις, μέχρι την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και τον σχεδιασμό ευνοϊκών προγραμμάτων στήριξης. Όπως αναφέρεται στην έκθεση, τα πρώτα βήματα έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, μπορούν ωστόσο να γίνουν περισσότερα προκειμένου να επωφεληθούν όχι μόνο οι εν λόγω επιχειρήσεις αλλά και η ευρωπαϊκή οικονομία συνολικά.

Περισσότερες πληροφορίες

Η έκθεση «Γεννημένες παγκόσμιες: οι δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας σε νέες διεθνείς επιχειρήσεις» διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1265.htm>

Για περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε με την Irene Mandl, Διευθύντρια Έρευνας, στην ηλεκτρονική διεύθυνση ima@eurofound.europa.eu